

okolnosti a poměry; z nichž lze konečně na jiný úmysl souditi. Popírání zlého úmyslu nevylučuje, jestliže je obviněný dle těchto předpisů ze zlého úmyslu usvědčen, užití řádného trestu zákonem na zločin uloženého. § 2 voj. tr. z. obsahuje ještě ustanovení, zvláštní právu vojenskému, že totiž dopouští se výjimka z pravidla, že ke každému zločinu jest třeba zlého úmyslu, tehdá, když voj. tr. zák. stihá jistá porušení povinnosti vojenské, služební neb stavovské co zločin, aniž tu musí býti zlý úmysl. § 3 voj. z. tr. obsahující důvody vylučující zlý úmysl a přičítání činu co zločinu souhlasí úplně s § 2 ob. z. tr. Konečně i přečiny mohou býti spáchány cum dolo a sine dolo (§ 4). Četné normy trestní voj. z. tr. obsahují zvláštní průvodní pravidla ohledně zlého úmyslu při jednotlivých deliktech, tak na př. §§ 184, 185 a 186 ohledně důkazu zlého úmyslu při deserti a j.

V. Zlý úmysl v důchodkovém právu trestním. Viz čl. Zákon trestní důchodkový.

Universitas rerum viz Věci hromadné.

University a akademie.

A. University.

I. Pojem.

University jsou vyšší veřejné vyučovací ústavy, jichž úkolem jest veškeré vědy pěstovati a jim vyučovati, akademické stupně a hodnosti udělovati a svoje záležitosti korporací — byť i za vlivu státní správy — autonomně spravovati; jsou to nejvyšší učeliště pro všechna vědecká odvětví a mají poskytovat průpravu k oněm povoláním, pro něž jednotlivé fakulty jsou určeny.

II. Dějinný vývoj.

Název »universita« (universitas) vyskytá se teprve počátkem 13. století; původně se jím označovala korporace vyučujících a učících se (universitas magistratorum et scholarium), kteří si vytkli za úkol různá vědecká odvětví proniknouti, rozptýlenou látku jednotně a soustavně spořádati a ovládnouti a ji pro různé obory vědecké užitečnou učiniti. Prvními vysokými školami byly právnické školy v Ravenně a Bologni a lékařská škola v Salerně; v korporaci se sestoupili nejprve právníci v Bologni. Zde jakož i v Salerně vyvinuly se na těchto školách svobodné od církve neodvislé vědecké korporace, jež usilující o dosažení jistých práv jevily snahu státi se mocí pokud možná samostatnou a na venek i uvnitř spořádanou, aby tím spíše mohly splniti svůj veliký úkol vědecký, jež si byly vytkly. Ku zmíněným universitám druží se dále škola v Padavě a Oxfordě, z nichž první založili, jak se zdá, počátkem 13. stol. studenti z Bologně se vystěhovavší a druhou studenti Pařížští.

Záhy však snažili se papežové dosíci protektorátu nad těmito novými ústavami, opíraje se o to, že až posud veškerá věda spočívala nepopřeně v rukou duchovenstva. Tak byly zejména exemce, jichž požívali příslušníci církve, vztaženy i na světské spolčeniky university, kteříž v celku všichni, učitelé i žáci, byli ve stejném stáří z pravidla dospělejším, ba žáci druhdy bývali starší učitelů. Uvnitř byly university později organisovány dle národností. Tak byla v r. 1206 rozdělena universita pařížská ve čtyry národnosti (Galikáni, Pikardi, Normani a Angličané), k nimž náleželi nejen učitelé, nýbrž i žáci. Každá národnost měla svůj zvláštní statut, své úředníky a svého představeného (prokuratora). Stanovy celé university, jež